روزنامه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران

صاحب امتیاز: پیام‌آوران نشر روز
مدیرعامل و مدیر مسئول: عبدالله گنجی
سردبیر: غلامرضا صادقیان
آدرس: تهران، خیابان شهید مطهری تقاطع میرزای شیرازی، پلاک ۳۸۴
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۳۴۱۶۵۴
روابط عمومی: ۸۸۴۹۸۴۴۸، نمابر: ۶-۸۸۸۴۵۶۳۴
توزیع: شرکت نشر گستر امروز ۸۸۸۶۲۱۹۴
چاپ تهران: چاپخانه روزنامه جوان
www.javanonline.ir

| روزنامه جوان | شماره ۶۱۹۸ | دوشنبه ۱۳ اردیبهشت ۱۴۰۰ | ۲۰ رمضان ۱۴۴۲ | اذان ظهر: ۱۳:۰۱ |
غروب آفتاب: ۱۹:۵۳ | اذان مغرب: ۲۰:۱۲ | نیمه‌شب شرعی: ۰۰:۱۴ | اذان صبح فردا: ۰۴:۳۵ | طلوع آفتاب فردا: ۰۶:۰۹ |

نقد کتاب | رامین جهان‌پور

نگاهی به داستان «شبی که جرواسک نخواند»

راوی در حاشیه!

در زبان جنوبی به «جیرجیرک» جرواسک می‌گویند؛ همان که در شب‌های تابستان آواز می‌خواند. همه ماجراهای شبی که جرواسک نخواند از همان شب عجیب و پرماجرا شروع می‌شود؛ شبی که مادربزرگ در صحبت‌هایش به اعضای خانواده تذکر داده که شبی که جرواسک نخواند، آن شب پایان ندارد. در آن شب هم توی یک لحظه برق‌ها قطع می‌شود، هواپیماهای عراقی به خرمشهر حمله می‌کنند. تانک‌های عراقی هم در نزدیکی‌های خرمشهر هستند. بعد هم برای «ماهی» دختر دم‌بخت خانه خواستگار می‌آید. هر چند پدر دختر مخالف این ازدواج است. از طرفی صدای جرواسک هم قطع می‌شود و هم اینکه سحرگاه همان شب خروس نوجوان اول قصه از ترس صدای بمب‌افکن‌ها و غرش هواپیماهای عراقی لال می‌شود و در ادامه هم اتفاقات دیگری پیش می‌آید که کل ساختار داستان را پوشش می‌دهد. ماجرای رمان در یک شب عجیب اتفاق می‌افتد و تا صبح همان شب ادامه پیدا می‌کند. رمان از زبان نوجوانی به اسم «میلو» که شخصیت اول قصه هم است روایت می‌شود. در صورتی که خود راوی نقش چندانی در حوادث و ماجراهای داستان ندارد و بیشتر در گوشه‌ای با خروسش که بسیار به آن دلبستگی دارد سرگرم صحبت است. اکثر مواقع در داستان‌های اول شخص، این راوی است که باید نقش کلیدی و محوری در ساختار داستان داشته باشد. درونمایه داستان جنگ است و مکان داستان هم شهر خرمشهر است. ساختار داستان در شبی عجیب شکل می‌گیرد؛ شبی که «آقا کامل» مرد خانه باید هر چه زودتر زن و دو فرزند و مادربزرگ را با وانت قدیمی‌اش به آبادان برساند و خود برای مبارزه برگردد اما مادربزرگ به خاطر دلبستگی شدید به خانه و محله و شاید بیشتر به خاطر اینکه شوهرش در آنجا دفن شده نمی‌خواهد از خرمشهر دل بکند. اما تعلیق داستان درست از جایی شروع می‌شود که آنها با وانت از خرمشهر خارج می‌شوند. در شرایطی که بمب‌های عراقی مثل نقل و نبات روی شهر باریدن گرفته است، به تصویر کشیده شدن لحظه‌های حملات هوایی در آن شب ظلمانی و لحظات پر از بیم و امید و وحشتی که ماهی و برادرش را فراگرفته از لحظات ماندگار این رمان است. در راه آنها با زنی مواجه می‌شوند که از آنها کمک می‌خواهد. پسر او در بمباران عراقی‌ها مجروح شده و آقاکامل مجبور می‌شود جوان را سوار ماشین کند تا به درمانگاه یا بیمارستان برساند، اما در بین راه جوان شهید می‌شود. همین که از زبان مادربزرگ می‌شنویم که شبی که جرواسک نخواند پایان آن شب معلوم نیست، خود باعث کشش حوادث داستان و تعلیق در ادامه آن می‌شود. مخاطب با این حرف مادربزرگ راغب می‌شود داستان را تا پایان ادامه بدهد. نکته جالب توجه استفاده استعاره‌ای از نام کاراکترهای داستان است و این کار احتمالاً از طرف نویسنده هوشمندانه صورت گرفته است، مثلاً پدرخانه که مرد سردوگرم چشیده‌ای است به اسم کامل به مخاطب معرفی می‌شود، یعنی یک مرد پخته و عاقل. اسم «بی‌بی‌جواهر» روی مادربزرگ هم به معنای کمیاب بودن آدم‌هاست. جواهر خود نشان از آدم‌های نایاب و مهربان در زندگی دارد.

ماهی اسم دخترانه‌ای برای خواهر میلو است و صیاد پسر آقای فیضی که آن شب به خواستگاری آمده اشاره بر این دارد که کسی برای به دست آوردن چیزی پا پیش بگذارد. با نگاهی تمثیلی می‌توان دریافت که صیاد همان داماد است که برای گرفتن ماهی یا همان عروس پا پیش گذاشته است اما داستان با همه اوج و فرود و لحظات پر از هیجانش پایان متفاوتی دارد؛ پایانی که کورسوی امیدی را در دل مخاطب که کل داستان را در میان انفجار و سیاهی و تاریکی و ترس و اضطراب طی کرده روشن می‌کند. در پایان با صحبت‌هایی که میلو با خروسش می‌کند، بالاخره زبان او را به خواندن باز می‌کند و در مشت دخترخانه یعنی ماهی هم یک انگشتر پیدا می‌شود که نشان از وصلت او و صیاد در روزهای آتی دارد. کتاب «شبی که جرواسک نخواند» در ۶۴صفحه توسط کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان منتشر شده است.

حکمت

امام علی(ع):

هر که به جایگاه های نامناسب رود، متهم شود.

«گزیده تحف العقول»

نما | حسین کشتکار

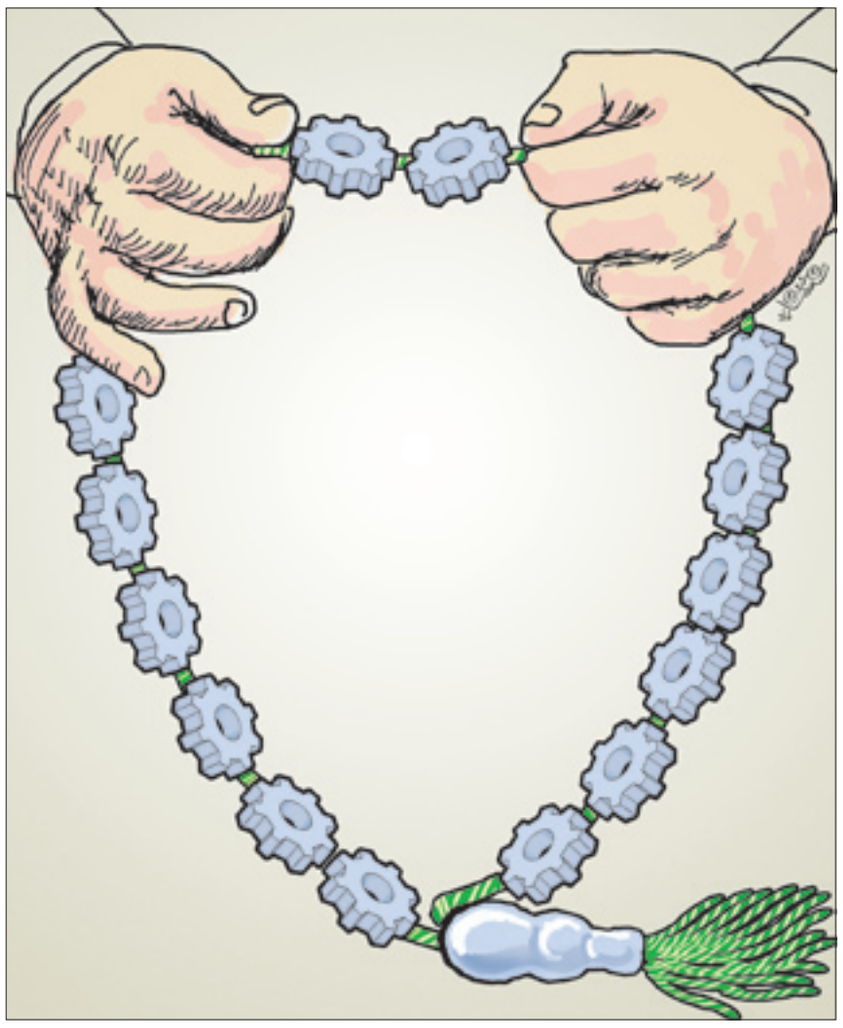

راز ماندگاری مجموعه «امام علی(ع)»

محمدصادق عابدینی

شاید عنوان مشهورترین سریال تاریخی-مذهبی تلویزیون را بتوان میان سریال‌های «امام علی(ع)» و «مختارنامه» به عدالت تقسیم کرد، اما زمانی «مختارنامه» ساخته شد که سال‌ها بود «امام علی(ع)» ساخته شده و توقع مردم از دیدن سریال مذهبی بالا رفته بود. در عمل سریال «امام علی(ع)» شاخصه‌ای برای کیفیت آثار تاریخی-مذهبی صداوسیما بود و مردم همه مجموعه‌های بعدی از جمله «تنهاترین سردار» و «ولایت عشق» را با این سریال مقایسه می‌کردند؛ مجموعه‌هایی که هیچ یک نتوانستند به قدرت و محبوبیت «امام علی(ع)» باشند.

اولین مجموعه فاخر تلویزیونی با موضوع تاریخ اسلام، به کارگردانی داوود میرباقری در سال ۳۷۳۱ کلید خورد. ساخت سریال «امام علی(ع)» دو سال طول کشید و در نهایت در سال ۵۷ این مجموعه از شبکه یک سیما پخش شد. با آنکه عملاً فرآیند پیش تولید سریال تا پخش حدود پنج سال زمان برد، اما نتیجه کار در حدی بود که بتواند رستاخیزی در سریال‌سازی تلویزیونی ایجاد کند. میرباقری پیش از ساخت سریال «امام علی(ع)» برای تلویزیون مجموعه تله‌تئاتر، «گرگ‌ها» و مجموعه «رعنا» را ساخته بود. سریال «امام علی(ع)» ابتدا با طرح فیلمنامه‌ای به عنوان «خاری در گلو» که میرباقری نوشته شده بود به صداوسیما پیشنهاد می‌شود ولی از میرباقری می‌خواهند فیلمنامه را بازنویسی کند. در این میان اتفاق بزرگی در سطح ریاست سازمان نیز رخ می‌دهد و محمد هاشمی جای خود را به علی لاریجانی می‌دهد. در فهرست بازیگران مجموعه امام علی(ع) آنقدر اسامی بزرگ دیده می‌شود که می‌توان گفت بعد از «هزار دستان» علی حاتمی، هیچ وقت این همه ستاره در کنار هم جمع نشده بودند، ولی نکته‌ای که سال‌ها بعد درباره انتخاب بازیگران این مجموعه بیان شد، ایرادات و اجازه ندادن‌های بی‌مورد ارشاد به حضور ستاره‌های پیشین سینما در این مجموعه بود. گروه سازنده سریال برای نقش‌های «مالک اشتر» و «قطام» به دنبال گرفتن مجوز بازی برای محمدعلی فردین و فائقه آتشین بودند، البته چند بازیگر دیگر فیلمفارسی از جمله مرحوم علی آزاد نیز که بعد از انقلاب بیکار شده بودند برای ایفای نقش انتخاب شده بودند. وزارت فرهنگ و ارشاد فقط مجوز بازی علی آزاد را صادر می‌کند. ملک‌زاده، تهیه‌کننده این سریال می‌گوید: «علی آزاد نقش ابن‌عباس را بازی کرد. فخری خوروش و داوود رشیدی را هم ما پیشنهاد دادیم و مهدی فریدزاده مجوز بازی‌شان را گرفت.» به این ترتیب، داریوش ارجمند نقش مالک اشتر را بر عهده می‌گیرد و ویشکا آسایش به عنوان کشف سینمایی مازیار پرتو، مدیر فیلمبرداری سریال امام علی(ع) به مجموعه معرفی می‌شود و هر دو به عنوان نقش‌های ماندگار این مجموعه در اذهان باقی مانند. متأسفانه امروزه بسیاری از بازیگرانی که در مجموعه «امام علی(ع)» حضور داشتند، دیگر در میان ما نیستند. تاکنون بیش از ۴۲ نفر از بازیگران اصلی سریال امام علی(ع) از دنیا رفته‌اند که یکی از آخرین آنها مرحوم کریم اکبری مبارکه، بازیگر نقش ابن ملجم بود که به دلیل بیماری کرونا چشم از جهان فرو بست. همچنین صداپیشگانی چون خسرو شایگان، بهرام زند، احمد رسول‌زاده، ژاله کاظمی، ایرج دوست‌دار و پرویز بهرام که هر کدام از اساتید بنام صنعت دوبله بودند در این مجموعه صداپیشگی کردند و امروز در میان ما نیستند. مجموعه «امام علی(ع)» را می‌توان یادگار تصویری جمعی از بزرگان سینما و تلویزیون دانست و امیدوار بود که داوود میرباقری که این روزها سرگرم فیلمبرداری از مجموعه «سلمان فارسی» است، بار دیگر دست به خلق اثری بزرگ در حد مجموعه «امام علی(ع)» و «مختارنامه» بزند. راز ماندگاری مجموعه «امام علی(ع)» در افکار عمومی را باید در درایت و اشراف کارگردان این مجموعه بر هنر نمایش و نیز دلدادگی عمیق او به سوژه این مجموعه دانست.

فضای مجازی

معاون کاربران و تنظیم‌گری اجتماعی «ساترا»:

۱۵۰۰میلیارد بودجه فضای مجازی به صندوق می‌رود

هزارو۵۰۰میلیارد تومان بودجه‌ای که برای فعالان فضای مجازی در بودجه امسال تصویب شده، مربوط به صندوق حمایت از تولیدکنندگان محتوا در فضای مجازی است.

علی سعد، معاون کاربران و تنظیم‌گری اجتماعی ساترا با بیان این مطلب درباره هزارو۵۰۰میلیارد تومان بودجه‌ای که این روزها آذری‌جهرمی، وزیر ارتباطات روی آن مانور می‌دهد، به فارس گفت: این صندوق در حال حاضر تشکیل نشده و مرحله تدوین آیین‌نامه را سپری می‌کند.

وی افزود: اعضای صندوق نیز متشکل از پنج نهاد دولتی و حاکمیتی نظیر وزارت ارتباطات و سازمان برنامه و بودجه است و دبیری آن نیز با سازمان صداوسیما خواهد بود، البته همانطور که گفته شد، هنوز آیین‌نامه آن تکمیل نشده است، وقتی جلسه اول تشکیل شود، در گام نخست برنامه داخلی صندوق مصوب خواهد شد و در ادامه ساز و کار تدوین می‌شود.

به گفته سعد همچنین در صندوق دو نماینده مجلس به عنوان ناظر حضور دارند که یکی از کمیسیون فرهنگی و دیگری از کمیسیون برنامه و بودجه خواهد بود که آنها هم هنوز انتخاب نشده‌اند. اخیراً وزیر ارتباطات نسبت به ردیف بودجه هزارو۵۰۰میلیارد تومانی مجلس برای فضای مجازی مدعی شده بود محل هزینه این ردیف بودجه شفاف نیست!

رویداد

آیت‌الله رئیسی در دیدار با سینماگران:

پرونده‌های قضایی سرشار از نکاتی است که قابلیت پرداخت هنری دارند

رئیس قوه قضائیه در بیست و ششمین نشست نخبگانی ویژه ماه‌های رمضان که در دوره تحول برگزار گردیده است، در پاسخ به درخواست‌های تعدادی از سینماگران، با رعایت پروتکل‌های بهداشتی میزبان جمعی از تهیه‌کنندگان و کارگردانان سینما بود تا با آنها درباره «نقش سینما در کاهش آسیب‌های اجتماعی و مبارزه با مفاسد اقتصادی» هم‌اندیشی کند. تأکید مقام معظم رهبری در دیدار با مسئولان عالی قوه قضائیه مبنی بر ضرورت توجه قوه قضائیه در دوره تحول به پیوست هنری اقدامات خود، از جمله دلایل برگزاری این نشست بود.

آیت‌الله رئیسی در این دیدار خطاب به هنرمندان گفت: توجه به قانون و اهمیت دادن به قانون‌گرایی در جامعه و زشت بودن قانون‌گریزی در جامعه از اموری است که باید در آثار هنری به تصویر کشیده شود که همه بدانند اگر قانون‌گریزی در جامعه رایج شد، جامعه سرپا نخواهد ماند.

پیش از سخنان رئیس قوه قضائیه، جمعی از اهالی هنر و سینماگران به بیان دیدگاه‌ها و نظرات خود درباره جایگاه هنرمندان در جامعه و ظرفیت‌های هنر در پیشبرد مأموریت‌های اجتماعی دستگاه قضایی پرداختند.

ارتباط تنگاتنگ چهره‌های فرهنگی با قوه قضائیه، معافیت‌های مالیاتی سینماگران، فعال شدن شوراهای حل اختلاف هنرمندان، رسیدگی به کوتاهی‌ها و ترک فعل‌های مسئولان اجرایی در حوزه سینما، امکان حضور هنرمندان در دادگاه‌های علنی، لزوم نقدپذیری مسئولان و حمایت قوه قضائیه از هنرمندان منتقد از جمله درخواست‌های چهره‌های فرهنگی حاضر در این مراسم بود.

رئیس دستگاه قضا بر همین اساس پیشنهاد کرد هنرمندان برای به تصویر کشیدن معضلات، در دادگاه‌ها و در زندان‌ها حضور یابند و با اطلاع از جزئیات پرونده‌ها و گفت‌وگو با آسیب‌دیدگان اجتماعی، آسیب‌های اجتماعی را بررسی کنند و بر اساس آن فیلم بسازند.

آیت‌الله رئیسی تصریح کرد: پرونده‌های قضایی سرشار از نکاتی است که قابلیت پرداخت هنری دارند و به نمایش کشیده شدن آنها می‌تواند نسبت به یک پدیده قبیح ایجاد نفرت کرده یا افکار عمومی را نسبت به موضوعات و پدیده‌های ارزشمند حساس نماید.

کتاب

روایت زندگی شهید حججی روی پله چهل‌ویکم نشست

«سربلند» روایتی است از کودکی تا شهادت شهید مدافع حرم محسن حججی که به چاپ چهلم و یکم رسیده و همزمان با نخستین نمایشگاه مجازی قرآن توسط انتشارات شهید کاظمی روانه بازار شده است.

«سربلند» روایت زندگی زمینی یک جوانِ ۲۷ساله است که در ابتدای جوانی بر ترس و غفلت چیره شد؛ او که راهی به روزنه‌های غیب عالم یافت تا خود را به آسمان رساند.

محسن را شاید دیده باشی و شاید هم با او زیسته باشی! شاید در مدرسه و کوچه و مسجد کنارت نشسته باشد و لحظاتی را با او سر کرده باشی. او برگزیده است که برگزیده باشد. او برگزیده است که انتخاب شود و همه زندگی دنیا در این انتخاب خلاصه می‌شود؛ انتخابی که سرنوشت تو را نیز رقم می‌زند. ما آن‌گونه می‌میریم که انتخاب و زیسته باشیم و محسن آن‌گونه رفت که برگزید و زیست. «سربلند» روایتی است از انتخاب‌های محسن در زندگی زمینی‌اش که او را به آنچه می‌خواست، رساند؛ روایتی به زبان آنها که چندصباحی را با محسن بوده‌اند و در کنار محسن زیسته‌اند و با اشک‌ها و لبخندهایش گریسته یا خندیده‌اند. سردار دل‌ها شهید حاج قاسم سلیمانی یک سال قبل از آسمانی شدنش در یادداشتی بر این کتاب می‌نویسد:

«سلام بر حججی که حجتی شد در چگونه زیستن و چگونه رفتن. فدای آن گلویی که همچون گلوی امام حسین(ع) بریده شد و سلام بر آن سری که همچون سر مولای شهیدان دفن آن نامشخص و به عرش برده شد. دخترم آنها را الگو بگیر و مهم‌ترین شادی آنها عفت و حجاب است.»

«سربلند» روایت زندگی شهید مدافع حرم محسن حججی به قلم نویسنده کتاب «آرام جان»، محمدعلی جعفری در ۳۶۰ صفحه، همزمان با نخستین نمایشگاه مجازی کتاب تهران توسط انتشارات شهید کاظمی روانه بازار نشر شده است.

سینما

واکنش تند حسن فتحی به حواشی جدید «مست عشق»

گره کور اولین تجربه مشترک تولید فیلم بین ایران و ترکیه

اولین تجربه تولید مشترک فیلم بین ایران و ترکیه به تلخکامی کشیده شده و فرجام آن گره کوری است که به نظر می‌رسد به این راحتی‌ها باز شدنی نیست.

حسن فتحی در پی اعلام خبری مبنی بر پخش فیلم «مست عشق» در قالب سریال از یک شبکه ماهواره‌ای، گفت که این خبر تأسف‌آور و سند آشکاری است بر رفتار سوداگرانه و غیراخلاقی سرمایه‌گذار تُرک و همچنین از تهیه‌کننده ایرانی فیلم هم پرسش‌هایی را مطرح کرد.

این کارگردان سینما انگشت اتهام را به سمت تهیه‌کننده سریال مست عشق گرفته و آورده است: هر چند شکایات حقوقی و کیفری از طرف تُرک و از طریق مراجع قضایی کشور ترکیه در حال پیگیری است، اما تهیه‌کننده ایرانی فیلم باید پاسخگوی این پرسش باشد که چرا به رغم هشدارهای مکرر بنده، مدیر تولید، مدیر فیلمبرداری و تنی از بازیگران و همکاران ترک و ایرانی مبنی بر اجتناب از اعتماد مفرط و یک‌سویه به طرف تُرک، این تذکرات را جدی نگرفتند تا حدی که طرف تُرک به خود اجازه داد تا راش‌های فیلم را نه تنها گروگان بگیرد بلکه خلاف اصول حرفه‌ای بدون اطلاع کارگردان و تدوینگر کار، اقدام به تدوین ناشیانه و آماتوری فیلم نماید و برخلاف توافق مکتوب شده طرفین جهت ساخت یک فیلم سینمایی، آن را تبدیل به یک سریال چند قسمتی کند!

«مست عشق» درباره ملاقات مولانا و شمس تبریزی در ترکیه است که فیلمبرداری آن در قونیه انجام شده است.